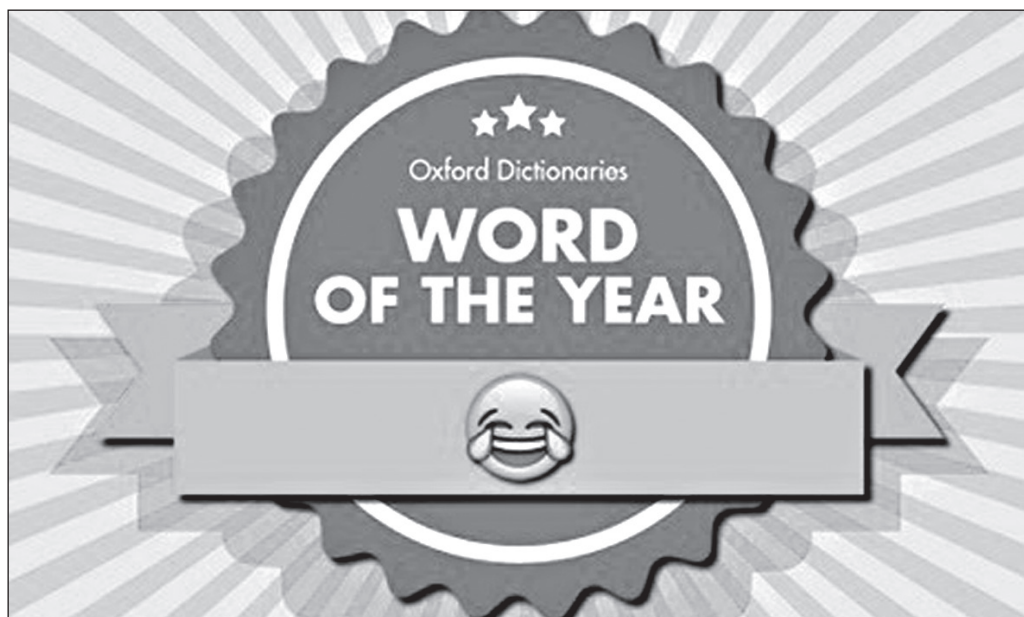

Kad poruka nije samo riječ – kratka povijest digitalnih emocija¹

U privatnim porukama, objavama na društvenim mrežama i čak e-porukama danas nije neobično vidjeti šarene sličice koje prikazuju emocije, dijelove tijela, osobe različitih zanimanja, odjevne predmete i obuću, životinje i biljke, hranu i piće, sportaše i sportske rekvizite, glazbene instrumente, vozila... I mlađi i stariji korisnici diljem svijeta mogli su se susresti s popularnim *emojijima*, koji su prije deset godina, 2015. godine, dobili i posebno priznanje – Oxfordov je rječnik upravo *emoji* „lica sa suzama od užitka” (engl. *Face with Tears of Joy*) proglasio riječju godine. U medijima se tad pisalo kako „riječ godine nije riječ” i kako su ljudi nakon mukotrpnih tisućljeća i stvaranja pisma odlučili sve odbaciti, no bez obzira na kritike *emojiji* se i danas vrlo često upotrebljavaju i nema naznaka da će se čestoća njihove uporabe smanjiti.

1. slika: Oxfordov rječnik – *emoji* koji je proglašen riječju godine

¹ Ovaj rad napisan je na istraživačkome projektu *Hrvatski mrežni rječnik (Mrežnik): 2. faza*, koji financira Europska unija – NextGenerationEU. Za iznesene stavove i mišljenja odgovorna je samo autorica te ti stavovi ne odražavaju službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Ipak, sličice kakve danas poznajemo nisu se razvile niotkuda, nego imaju nešto jednostavnije starije rođake. Najstariji su rođaci *emojija* emotikoni (engl. *emotion* + *icon*), odnosno niz pravopisnih znakova i slova koji, gledan sa strane, predstavlja emocije. Njih predlaže američki računalni znanstvenik Scott Fahlman 1982. godine nakon žustrih rasprava na internome forumu. Naime, među brojnim sudionicima u razgovorima našli bi se oni koji ne razumiju je li poruka ironična i šaljiva, pa Fahlman predlaže jednostavno rješenje: da se piše :-) za šalu i :-(za ozbiljne poruke. U svojoj objavi duhovito je dodao da će „bolje izgledati ako nagnemo glavu ulijevo”.

2. slika: Scott Fahlman, otac emotikona

Nedugo nakon toga u Japanu se pojavljuju nizovi znakova koji predstavljaju emocije i lice koje gleda ravno, za koje ne treba nagnjati glavu. Točnije, 1986. godine zapisan je prvi *kaomoji* (jap. 顔 *kao* – ‘lice’ + 文字 *moji* – ‘znak’): (^_^) za veselo lice. Pojavili su se i brojni drugi *kaomoji*: (^_-) za podignutu obrvu, (-_-)ZzZ za pospanost, (T_T) za plač i dr.

Nakon emotikona i *kaomojija* razvijaju se *emojiji* (jap. 絵 *e* – ‘slika’ + 文字 *moji* – ‘znak’), koji se od svojih starijih rođaka razlikuju po tome što su šarene sličice u boji. Prvi mobilni telefoni koji su uključivali *emojije* pojavili su se u Japanu 1997. godine, no kao njihov tvorac obično se navodi grafički dizajner Shigetaka Kurita. Inspiraciju je pronašao u mangama (japanskim stripovima), a prva poznatija serija mobilnih telefona s *emojijima* – njih 176 – puštena je u prodaju 1999. godine u Japanu (operator *NTT DoCoMo*).

Emojiji su u Japanu postali vrlo popularni, te su ih Google i Apple odlučili predstaviti konzorciju Unicode, koji standardizira znakove na svjetskoj razini. Svaki *emoji* otada ima svoj kod i Unicode trenutačno (u inačici 16.0) sadržava 3790 *emojija*. Konzorcij redovito obavještava o kandidatima za sljedeće inačice, a u sustav su uključeni različiti *emojiji* kako bi sustav bio aktualan i inkluzivan te kako bi bile zastupljene različite kulture.

Emojiji su se pojavljivali te se pojavljuju u brojnim marketinškim kampanjama, slavne osobe izrađivale su *emojije* sa svojim licima, postoji Svjetski dan *emojija* (17. srpnja) te enciklopedija i rječnik *emojija*, godinama se održavao kongres *Emojicon*, a na jezik *emojija* prevode se brojne knjige: primjerice *Moby Dick* (preveden kao *Emoji Dick* 2010. godine), prevodila se i Biblija, dijelovi Shakespeareovih drama, bajke, *Alisa u zemlji čudesa* i dr.

3. slika: *Alisa u zemlji čudesa* na jeziku *emojija*

Bez obzira na sve, *emojiji* se ipak najčešće upotrebljavaju na društvenim mrežama i u privatnim porukama, gdje imaju različite funkcije. Ponajprije su posrednici neverbalnih i parajezičnih signala u pismu, odnosno mogu se smatrati znakovima usmene komunikacije u pisanoj jer mogu „obogatiti” sirovi tekst poslane poruke i dočarati izraz lica ili raspoloženje pošilatelja poruke. Prema tome mnogi primatelji ne bi jednako doživjeli poruku „Vidimo se sutra.” i „Vidimo se sutra 😊”. *Emojiji* mogu zamijeniti pojedine riječi, pa pronalazimo poruke poput „👉?” ili „Idemo na 🍷?”. Također, *emojiji* se nerijetko upotrebljavaju na kraju poruke za vizualno dočaravanje sadržaja, a zbog

dodanih zastava i drugih simbola mogu dočaravati i identitet ili pripadnost zajednici. Tako primjerice *emoji* hrvatske zastave u svojim objavama na društvenim mrežama upotrebljavaju i čelnici države, primjerice premijer i Vlada Republike Hrvatske te Ured predsjednika RH na platformi X. Pritom je i u službenim objavama vidljivo da *emoji* (npr. zastava) može doći kao zamjena za riječ (npr. za imenicu *Hrvatska* ili pridjev *hrvatski*) ili kao dodatak koji dočarava sadržaj napisane poruke.

4. slika: *Emoji* u službenim objavama

Još u istraživanjima emotikona uočene su razlike u uporabi između mladih i starijih korisnika. Tako je zaključeno primjerice da spojnicu kao nos u emotikonima upotrebljavaju uglavnom stariji, pa pišu primjerice :-), a mladi :). Jednako su tako istraživane uporabe *emojija* među generacijama i kulturama. Nekoć najčešći *emoji* i riječ godine 2015. (😂) mladima je danas zastario te umjesto njega upotrebljavaju tekst („hahahah”) ili *emoji* lubanje (💀 ‘umirem od smijeha’). *Emojiiji*, kao i riječi, mogu biti i višeznačni, a mogu postojati i lažni prijatelji te postoje različita shvaćanja pojedinih *emojija* u različitim kulturama.

Može se uspoređivati razlika između *emojija* prema značenju, interpretaciji, ali i prema čistoći uporabe. U tome pomažu alati poput Emojitrackera, koji je pokrenut 2013. godine i koji je zbrajao sve *emojije* s Twittera u stvarnome vremenu te davao mogućnost čitanja svih objava u kojima se određeni *emoji* pojavljuje. Sustav je ugašen 2023., kad je Twitter postao X, te je obnovljen 15. srpnja 2025. (uoči Svjetskoga dana *emojija*). Više ne računa samo koliko se puta koji *emoji* pojavljuje nego uzima u obzir i pojedine države, pa se može usporediti koji se *emojiiji* najčešće upotrebljavaju u SAD-u, Indiji, Brazilu, Japanu, Njemačkoj i drugdje. Također se zbog promjene sustava može usporediti koji su se *emojiiji* najčešće upotrebljavali do 2023. i koji od srpnja do rujna 2025. (Starija inačica sustava (objave s Twittera) dostupna je na adresi emojitracker.com/twitter, a trenutačna inačica (koja se posuvremenjuje u stvarnome vremenu) dostupna je na emojitracker.com.)

1. tablica: Najčešći *emojiji* u 2003. i 2005. godini

	NAJČEŠĆI EMOJII 2023.	NAJČEŠĆI EMOJII 2025.
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

Dakle, u dva klika mišem (ili prstom) korisnici danas mogu doznati koji su najčešći *emojiji*, ali isto tako u dva klika – dodavanjem *emojija* – mogu u svojim porukama ili objavama pokazati kojoj generaciji ili kulturi pripadaju, dočarati svoje raspoloženje, istaknuti dio sadržaja i slično.

Emotikoni se u hrvatskome obično nazivaju *smajlići*, *smajli*, *smješkići* ili *emotivi* i taj naziv nerijetko se poopćeno upotrebljava za *emojije*. Ipak, *emojiji* su širi pojam, a s obzirom na to da nije zaživjelo fonetizirano pisanje riječi (*emodžiji*), prednost se daje ukošenomu pisanju: *emoji*, mn. *emojiji*.